

ZAMONAVIY SAN'AT VA DIZAYNDA CHIZMANING INNOVATSION USULLARI

Tadjieva F.M.

Nizomiy nomidagi O'zMPU p.f.n.dotsent

Mustafaeva S. D.

Nizomiy nomidagi O'zMPU magistr talaba

Annotatsiya:

Ushbu maqolada zamonaviy san'at va dizayn sohalarida chizma asosida qo'llanilayotgan innovatsion usullar tahlil qilinadi. Kompyuter dasturlari, virtual va kuchaytirilgan reallik, robototexnika, yangi materiallar hamda multidisiplinarlik kabi texnologik yondashuvlar chizmachilikning an'anaviy vositalarini tubdan o'zgartirib, rassom va dizaynerlar uchun cheksiz ijodiy imkoniyatlar ochayotganligi ko'rsatiladi. Maqolada ushbu usullarning amaliy qo'llanilishi natijasida yuzaga kelayotgan yangi vizual til, interfaollik va ekologik barqarorlik kabi tendensiyalar haqida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: chizma, innovatsion texnologiyalar, raqamli san'at, dizayn, virtual reallik, uch o'lchovli model, multidisiplinarlik, vizual til.

Аннотация:

В данной статье анализируются инновационные методы, основанные на рисовании, в области современного искусства и дизайна. Показано, что технологические подходы, такие как компьютерные программы, виртуальная и дополненная реальность, робототехника, новые материалы и междисциплинарные подходы, радикально меняют традиционные средства рисования и открывают неограниченные творческие возможности для художников и дизайнеров. В статье рассматриваются новые тенденции в области визуального языка, интерактивности и экологической устойчивости, возникающие в результате практического применения этих методов.

Ключевые слова: рисование, инновационные технологии, цифровое искусство, дизайн, виртуальная реальность, трехмерная модель, междисциплинарный подход, визуальный язык.

Kirish (Asosiy matn) Chizma, tekislikda chizmalar va tasvirlarni yaratish san'ati sifatida, turli sohalarda, shu jumladan san'at va dizaynda o'z qo'llanilishini topadi. Zamonaviy dunyoda innovatsion chizma usullari san'at va dizaynning rivojlanishi va transformatsiyasida kalit rol o'ynaydi. Innovatsion chizma usullaridan biri kompyuter dasturlari va raqamli texnologiyalardan foydalanishdir. Chizish va modellashtirish uchun ixtisoslashtirilgan dasturlarning (masalan, Adobe Creative Suite, AutoCAD, Blender, Procreate) paydo bo'lishi bilan rassomlar va dizaynerlar murakkab va ijodiy asarlarni to'g'ridan-to'g'ri kompyuter ekranida yaratish imkoniyatiga ega bo'ldilar. Bu ularga shakllar, ranglar va fakturalar bilan tajriba o'tkazish, shuningdek, loyihalarga tez o'zgartirishlar kiritish imkonini beradi. Raqamli chizma an'anaviy usullarga qaraganda yuqori aniqlik, qayta ishlash qulayligi va arxivlash osonligi kabi afzalliklarga ega.

Yana bir innovatsion usul virtual va kuchaytirilgan reallikdan foydalanishdir. Ularning yordami bilan rassomlar va dizaynerlar tomoshabin singirilishi va o'zaro ta'sir qilishi mumkin bo'lgan uch o'lchovli

modellar va fazolarni yaratishlari mumkin. Bu interfaol va ko'p o'lchovli asarlar yaratish uchun yangi imkoniyatlarni ochadi va tomoshabinlarga san'at va dizayn bilan o'zaro ta'sir qilishning noyob tajribasini beradi. Masalan, zamonaviy ko'rgazmalarda AR ilovalari orqali statik rasm yoki haykal haqida qo'shimcha multimedia ma'lumot olish yoki uning tarixiy kontekstini ko'rish mumkin.

Bundan tashqari, zamonaviy rassomlar va dizaynerlar o'z asarlarini yaratish uchun aerografiya, grafik planshetlar, uch o'lchovli printerlar va hatto robotlashtirilgan tizimlar kabi innovatsion materiallar va texnikalardan faol foydalanadilar. Bu ularga eng jasur g'oyalarni amalga oshirish va o'z ishlarida noyob effektlarga erishish imkonini beradi. 3D printerlar, masalan, murakkab haykallarni modellashtirish va jismoniy shaklga keltirishda, robotlar esa katta hajmdagi devoriy rasmlarni aniq bajarishda qo'llanilmoqda.

Zamonaviy san'at va dizaynda innovatsion chizma usullari, shuningdek, kompozitsiya va vizuallashtirishga yangi yondashuvlardan foydalanishni o'z ichiga oladi. Rassomlar va dizaynerlar noyob va esda qolarli obrazlar yaratish uchun nostandart rakurslar, perspektivalar va nisbatlar bilan tajriba o'tkazadilar. Ular o'z g'oyalari va his-tuyg'ularini asarlari orqali ifodalash uchun abstraksiyadan fotorealizmgacha bo'lgan turli texnika va uslublardan foydalanadilar. Raqamli vositalar bu turdagi eksperimentlarni sezilarli darajada osonlashtirdi.

Yana bir muhim innovatsion usul kolaborasiya va multidisiplinarlik yondashuvidir. Rassomlar va dizaynerlar boshqa mutaxassislar, masalan, muhandislar, dasturchilar, arxitektorlar va hatto olimlar bilan kuchlarni birlashtirib, noyob va murakkab loyihalarni yaratish uchun tobora ko'proq harakat qilmoqdalar. Bu ularga muammoga turli nuqtai namlardan qarash va yangi, innovatsion yechimlarni topish imkonini beradi. Masalan, ekologik muammolarga bag'ishlangan o'yin yoki interaktiv o'quv dasturini yaratishda dizayner, dasturchi va biolog birgalikda ishlashi mumkin.

Bundan tashqari, innovatsion chizma usullari gibrid va ekologik toza materiallar, yorug'lik diodli va OLED-ekranlar, interfaol proyeksiyalar va boshqa ko'plab yangi materiallar va texnologiyalardan foydalanishni o'z ichiga oladi. Bu rassomlar va dizaynerlarga barqaror va zamonaviy asarlar yaratishga yordam beradi va tomoshabinlar va foydalanuvchilarda yorqinroq va esda qolarli taassurot qoldirishni ta'minlaydi. Atrof-muhitga kam zarar yetkazadigan bo'yoqlar va qayta ishlangan materiallardan foydalanish zamonaviy san'at va dizaynning muhim tendensiyasiga aylanmoqda.

Modullashtirib o'qitish usulida o'quv dasturi **avtonom modullarga** (qismlarga) bo'lingan bo'ladi. O'quv materiallari ham dasturdagi har bir modulga muvofiq ravishda avtonom modullarga (qismlarga) ajratiladi. Modullar quyidagi komponentlardan tashkil topadi:

- aniq ifodalangan o'quv-ta'limiy maqsad;
- axborot banki – o'quv material;
- maqsadni amalga oshirish bo'yicha metodik tavsiya;
- qo'yilgan maqsadga adekvat (muvofiq) holda o'tkaziladigan nazorat.

O'quv predmetining umumiy hajmiga qarab modullar 10, 15, 20 va undan ko'p soat hajmga mo'ljallangan bo'lishi mumkin.

Xulosa

Shunday qilib, innovatsion chizma usullari zamonaviy san'at va dizaynning ajralmas qismiga aylanib, rassomlar va dizaynerlarga o'z ijodiyotining chegaralarini kengaytirish va ajoyib va ilhomlantiruvchi asarlar yaratish imkonini beradi. Ular san'at va dizaynning rivojlanishi va o'zgarishi uchun yangi istiqbollarni ochadi va bu tez o'zgarib turgan dunyomizda amalga oshadi. Innovatsion chizma usullari

zamonaviy san'at va dizaynda muhim rol o'ynab, ijodkorlik, hamkorlik va tajribalar uchun yangi imkoniyatlarni ochadi. Ular rassomlar va dizaynerlarga zamondosh bo'lishga va zamonaviylik ruhini aks ettiruvchi va yangi yutuqlar va innovatsiyalarga ilhom beruvchi ishlar yaratishga yordam beradi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Manovich, L. (2001). *The Language of New Media*. MIT Press.
2. Paul, C. (2015). *Digital Art*. Thames & Hudson.
3. Lupton, E., & Phillips, J. C. (2015). *Graphic Design: The New Basics*. Princeton Architectural Press.
4. O'zbekiston Respublikasi "Ijod va innovatsiyalar yili" davlat dasturi. (2024). Toshkent.
5. Tursunov, X. (2022). Zamonaviy tasviriy san'atda raqamli texnologiyalar. *San'atshunoslik*, 3(45), 12-19.
6. Əliyeva, N. (2023). Dizayn va virtual reallik: yangi o'zaro ta'sir maydoni. *Dizayn va Innovatsiya*, 1(7), 34-41.
7. Махкамова Саода Бахтияровна. (2026). ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНЫХ ИСКУССТВ К ХУДОЖЕСТВЕННОМУ АНАЛИЗУ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ЧИНГИЗА АХМАРОВА. *IQRO INDEXING*, 19(02), 387-392. <https://worldlyjournals.com/index.php/IFX/>.
8. Rahmonov I. Chizma 9: Rus tilida o'qitiladigan umumiy o'rta ta'lim maktablarining 9-sinf o'quvchilari uchun darslik (2-nashri, qo'shimchalar) / I. Rahmonov. T.: "O'zbekiston" NMM, 2014. 104 b.
9. Maxkamova Saodat Baxtiyarovna. PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE PREPARATION OF FUTURE TEACHERS OF FINE ARTS FOR THE ARTISTIC ANALYSIS OF THE WORKS OF CHINGIZ AKHMAROV. (2026). *International Journal of Artificial Intelligence*, 6(02), 188-193. <https://www.academicpublishers.org/journals/index.php/ijai/article/view/10660>
10. 10. Maxkamova Saodat Baxtiyarovna Qalamtasvir fanida grafik rassomlar ishlarini badiiy tahlil qilishga tayyorlashning pedagogik shart-sharoitlari. Vol. 9 No. 1 (2026): *Pedagogik Tadqiqotlar Jurnali* 3-10 <https://wosjournals.com/index.php/ptj/issue/view/56>
11. 11. Polat E.S. "Ta'lim tizimida yangi pedagogik va axborot texnologiyalari": oliy o'quv yurtlari talabalari uchun o'quv qo'llanma Moskva. "Akademiya" nashriyot markazi, 2008.
12. Makhkamova, S. (2025). PREPARING FUTURE TEACHERS FOR ARTISTIC ANALYSIS OF WORKS OF FINE ART. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(2), 547-553. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/ijai/article/view/74167>
13. 13. Jabbarov, R., & Rasulov, M. (2021). FURTHER FORMATION OF STUDENTS' CREATIVE ABILITIES BY DRAWING LANDSCAPES IN PAINTING. *Збірник наукових праць ЛОГОС*. <https://doi.org/10.36074/logos-30.04.2021.v2.09>
14. RASULOV, M. (2024). O'ZBEK XALQ AMALIY BEZAK SAN'AT TARIXI VA UNING RIVOJLANISHI. *Journal of Culture and Art*, 2(2), 12-16. Retrieved from <https://imfaktor.com/index.php/jocaa/article/view/988>
15. The study of teaching applied decorative arts in higher education institutions through software solutions: a review of methodological literature *JR Ravshanovich Current research journal of pedagogics* 5 (10), 106-111